

Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Agentúra Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ

Ministerstvo zdravotníctva SR

Európska únia
Európsky sociálny fond

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť/Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Prioritná os:	1 Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy
Opatrenie:	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
Prijímateľ:	Základná škola s materskou školou kráľa Svätopluka Šintava
Názov projektu:	Šintava- moderná základná škola s veľkomoravskou tradíciou
Kód ITMS projektu:	26110130112
Aktivita, resp. názov seminára	1.1 Tvorba a inovácia vzdelávacieho programu školy

ZŠ s MŠ kráľa Svätopluka Šintava

Školský vzdelávací program
ISCED 1

UČEBNÉ OSNOVY

ETICKÁ VÝCHOVA

Vypracované podľa: Štátneho vzdelávacieho programu Etická výchova, Príloha
ISCED 1, 1. Upravená verzia, máj / 2009

Príloha č.: UO – ETV – 1 - 4

Časový rozsah výučby:

1. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne
2. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne
3. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne
4. ročník: 1 h týždenne / 33 hodín ročne

Vypracoval: Mgr. Jarmila Vargová

Charakteristika predmetu etická výchova

Poslaním povinnej voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri splnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností (otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných...) ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Škola posilnila časovú dotáciu predmetu o 0,5 hodiny a prehĺbila tak výchovné pôsobenie etickej výchovy v zmysle jej deklarovaného poslania.

Ciele predmetu etická výchova

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania

- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou – súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľúlosti,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všel'udskými hodnotami,
- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Výchovné a vzdelávacie stratégie sú spoločný postup, prostredníctvom ktorého majú učitelia doviest' žiakov k vytváraniu alebo ďalšiemu rozvoju kľúčových kompetencií.

Predstavujú spoločne uplatňované zásady a pravidlá pri vybraných postupoch, metódach a formách práce, mali by podporovať a rozvíjať aktivitu, tvorivosť, zručnosť a učenie žiaka.

V predmete EV sú rozvíjané kľúčové kompetencie:

1. Komunikatívne a sociálno-interakčné.
2. Kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy.
3. Rozvoj osobnosti.

Vo vyučovacom predmete EV využívame pre utváranie a rozvíjanie týchto kľúčových kompetencií výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré žiakom umožňujú:

1. *aktívne a so záujmom počúvať*

- mať odvalu vyjadriť sa
- chápať rozdiel medzi verbálnou a neverbálnou komunikáciou
- uvedomovať si reč tela ako súhrn pohybov hlavy a končatín
- sústrediť svoju pozornosť na toho, kto hovorí
- udržiavať s hovoriacim očný kontakt
- neskákať do reči
- kultivovane sa hlásiť o slovo
- akceptovať druhých ľudí takých, akí sú
- prispôbovať svoje správanie
- byť platným členom v tímovej práci
- podporovať tímovú snahu
- byť tolerantný k názorom a konaniu druhých ľudí
- byť schopný spolupracovať na spoločnej úlohe, činnosti

2. *rozoznať problém*

- uplatňovať fantáziu a predstavivosť
- vytvárať si vlastný názor
- formulovať a kľásť otázky
- dokázať vyjadriť svoj názor

3. *dokázať si uvedomiť svoje potreby*

- reagovať primerane situácii
- kontrolovať vlastné konanie
- nájsť si svoje miesto v spoločnosti iných ľudí
- uvedomiť si svoje slabé a silné stránky
- mať záujem o poznávanie seba, ostatných ľudí
- vnímať a uvedomovať si svoje emócie
- posudzovať svoje reálne fyzické a duševné možnosti

- mať pozitívny vzťah k svojmu zdraviu
- mať pozitívny vzťah k sebe aj k iným
- byť tolerantný, ústretový ale aj kritický k iným, chápať ich potreby a postoje
- hájiť svoje práva aj práva iných

Stratégia vyučovania

Stratégia vyučovania určuje metódy a formy práce, ktorých premyslený výber, logické usporiadanie a kombinovanie je prostriedkom motivácie a usmernenie žiakov na vyučovaní a učení. Ide o výber vyučovacích metód, podmienenosť výberu metód vyučovania, možnosti triedenia vyučovacích metód podľa cieľov, učiva, rôznych ciest a spôsobov, ako dosiahnuť cieľ vyučovacieho predmetu etická výchova, vyučovacích zásad, foriem práce učiteľa a žiaka a pod.

Keďže cieľom EV je rozvoj prosociálneho správania, v popredí budú také metódy, ktoré podporujú socializáciu detí a učenie cez zážitok, a tak pomáhajú zvnútorniť potrebné sociálne zručnosti.

Na hodinách EV sa používajú:

- dialóg a diskusia: prostriedky na vyjadrenie vlastného názoru, sledujú nácvik počúvania
- zážitkové (skúsenostné) metódy: v aktivitách zameraných na prosociálnu výchovu prevažujú
- hra: aktivity, ktoré majú podobu hry
- dramatizácia: skonkrétňuje danú situáciu, uľahčuje jej prežitie a pochopenie
- hranie roly: nie je vopred pripravený scenár, je užitočný nástroj pri rozvíjaní morálneho úsudku, rozhodovaní, riešení problémov a osvojovaní sociálnych zručností
- scénka: scenár a dej sú vopred pripravené, je vhodná na rozvoj komunikácie, prezentovanie určitého modelu správania
- anketové metódy
- metóda posilňovania
- problémové vyučovanie

K dôležitým podmienkam na dosiahnutie cieľov EV patrí dodržiavanie optimálneho metodického postupu pri realizovaní jednotlivých aktivít. Model R. Roche Olivara pozostáva z troch fáz:

1. senzibilizácia – scitlivenie (emocionálne i kognitívne) na problém, na tému, na hodnotu
2. nácvik v podmienkach triedy
3. transfer – reálna skúsenosť (v rodine, na ulici, medzi kamarátmi...)

Dôležitou a nevyhnutnou súčasťou všetkých troch fáz je hodnotová reflexia. Je to úvaha a pochopenie prežitého a následné podelenie sa s myšlienkami s ostatnými žiakmi.

Do procesualnej stránky etickej výchovy patrí výchovný štýl. Je to vzťah učiteľa k žiakom, ktorý je charakterizovaný nasledujúcimi zásadami:

- Vytvorme z triedy výchovné spoločenstvo
- Prijmime dieťa také, aké je a prejavujme mu priateľské city.
- Pripisujme deťom pozitívne vlastnosti, najmä prosociálnosť.
- Formulujme jasné a splniteľné pravidlá.
- Na negatívne javy reagujme pokojným poukázaním na ich dôsledky.
- Nabádajme, je to osvedčený výchovný prostriedok.
- Odmeny a tresty používajme opatrne.
- Do výchovného procesu zapojme rodičov.
- Buďme nositeľmi radosti.

Žiaci počas hodín etickej výchovy sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ na danú aktivitu zvolil.

Učiteľ je na hodine facilitátor, moderátor aktivít. Po každej aktivite učiteľ vedie žiakov k reflexii – uvažovaniu a komunikovaniu poznanej skutočnosti s odkazom na prepojenie so životom. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

Prierezové témy

Pri tvorbe tematicko výchovno-vzdelávacích plánov odporúčame do obsahu etickej výchovy v každom ročníku, vhodne implementovať prostredníctvom aktivizujúcich učebných metód nasledujúce prierezové témy:

- **Environmentálna výchova** – cieľom je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné - chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod..
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** – rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život.
- **Tvorba projektov a prezentačné zručnosti** – spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie, používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia samého seba.
- **Mediálna výchova** – umožní žiakom osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť.
- **Multikultúrna výchova** – zaraďuje sa do vzdelávania preto, lebo sa žiaci v škole stretávajú v súvislosti s globalizáciou sveta, so žiakmi rôznych kultúr. Žiaci by mali byť pripravení na rozdielnosť kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medziludskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať.
- **Ochrana života a zdravia** – cieľom vzdelávania je poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí.

Okrem uvedených prierezových tém odporúčame implementovať do vzdelávacieho procesu Globálne rozvojové vzdelávanie a Finančnú gramotnosť.

- **Globálne rozvojové vzdelávanie** sa venuje problematike Miléniových rozvojových cieľov OSN: Odstrániť extrémnu chudobu a hlad, Dosiahnúť základné vzdelanie pre všetkých, Presadzovať rovnosť mužov a žien a posilniť rolu žien v spoločnosti, Znížiť detskú úmrtnosť, Zlepšiť zdravie matiek, Bojovať s HIV/AIDS, maláriou a ďalšími chorobami, Zaisťovať udržateľný stav životného prostredia (pitná voda, kvalita života), Budovať svetové partnerstvo pre rozvoj
- **Finančná gramotnosť** vychádza z Národného štandardu finančnej gramotnosti verzie 1.0 a venuje sa problematike nasledujúcich tém: Človek vo sfére peňazí, Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí, Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie

životných potrieb príjem a práca, Plánovanie a hospodárenie s peniazmi , Úver a dlh, Sporenie a investovanie , Riadenie rizika a poistenie.

Hodnotenie a klasifikácia

V súlade s učebnými plánmi sa vyučovací predmet etická výchova neklasifikuje. Hodnotenie a klasifikácia v predmete etická výchova sa uskutočňuje slovne a do katalógového listu a na vysvedčení žiaka sa uvedie absolvoval – abs.

Slovné hodnotenie je spätná väzba učiteľa žiakovi o jeho aktuálnom výkone vzhľadom na jeho osobné možnosti a porovnanie s predchádzajúcimi výkonmi. Učiteľ ocení klady a vysvetlí žiakovi, v čom sa má zlepšiť.

Hodnotenie žiakov ako nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu má motivačnú, informatívnu, komparatívnu a korekčnú funkciu.

Žiaka na etickej výchove učiteľ hodnotí komplexne, objektívne s prihliadnutím na jeho individuálne osobitosti. Na hodnotenie výsledkov žiaka v predmete etická výchova slúžia vzdelávacie štandardy. Obsahový aj výkonový štandard na seba nadväzujú a sú vzájomne prepojené.

V systéme vzdelávacích štandardov pre jednotlivé tematické celky je rešpektovaná idea kontinuálneho vzdelávania v súvislosti s tým sa prostredníctvom štandardov posudzuje a hodnotí:

- úroveň osvojených poznatkov, vedomostí,
- kvalita myslenia, predovšetkým jeho logickosť, samostatnosť a tvorivosť,
- schopnosť vyhľadávať informácie z digitálnych zdrojov, ich spracovanie a primeranú prezentáciu, v prípade potreby aj prostriedkami informačných a komunikačných technológií,
- schopnosť riešiť úlohy a prezentovať informácie samostatne, ale aj v skupine.

**Obsahový a výkonový štandard
1. ročník: 1h za týžden/33h ročne**

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Prvky prosociálneho správania v žiakom	<i>vysvetliť, čo je to úcta k ľuďom</i>	-vzájomná úcta pri komunikácii (pekne sa oslovovať, pozdraviť sa, počúvať sa navzájom...), -úcta k vzájomným požiadavkám, vďačnosť za vykonané dobro (prosím, ďakujem), -vzájomná pomoc medzi spolužiakmi i členmi rodiny.	- prežíva vďačnosť voči tým, čo mu robia dobre - vníma víziu spolupracujúceho spoločenstva, - chápe potrebu vytvárať a dodržiavať pravidlá spoluzitiev skupine. -vie vhodne použiť pozdrav, prosbu a vyjadriť vďačnosť - k spolužiakom je ústretový
Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch	<i>pozná spolužiakov po mene</i>	-Prvé kontakty v triede a v škole (zoznamovanie, oslovovanie, pozdrav)	- Žiak chápe význam komunikácie pre dobré spoluzitiev spoločenstve - uvedomuje si potrebu vzájomnej úcty a dôležitosťvďačnosti. -vie sa predstaviť a učí sa prezentovať sám seba, hovoriť pravdu
	<i>poznať pravidlá skupiny a vysvetliť ich</i>	-Ponúknuť žiakom víziu spolupracujúceho spoločenstva ako základu pre dobré spoluzitie (jeho jednoduché a viditeľné komponenty – sedenie v kruhu, formulovanie pravidiel typu mať právo byť vypočutý, právo nevyjadriť sa, mať vzájomnú úctu a dôveru – nevysmievať sa, hovoriť pravdu, chrániť veci svoje i iných...) - Pravidlá podporujúce spoluzitie v skupine (po istom čase možno pravidlá prehodnocovať, dopĺňať)	
	<i>poznať spôsob ako vyjadriť pozdrav, vďačnosť a prosbu úcta k vlastným rodičom, spolužiakom a učiteľom</i>	-Komunikácia zameraná na seba prezentáciu a sociálne vzťahy	

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Ľudská dôstojnosť a sebaúcta	<i>uvedomovanie si vlastnej hodnoty</i>	-rozdiel medzi mnou a ostatným svetom	- poznáva sám seba,uvedomuje si vlastnú hodnotu
	<i>Poznať a postupne zvnútorňovať povedomie jedinečnosti a nedotknuteľnosti</i>	-má slovnú zásobu, ktorá vyjadruje základné ľudské vlastnosti (dobrý, zlý, veselý, smutný, nahneváný, radostný, vd'ačný, nevšímavý...)	- cíti potrebu potvrdzovania vlastnej hodnoty inými - sebaúcta mu prináša pokoj(nepotrebuje žalovať, vyvyšovať sa nad iných, ponižovať ich...)
	<i>sebaovládanie a znášanie námahy pri prekonávaní prekážok</i>	-vie pomenovať svoje dobré vlastnosti	- badateľná snaha o sebaovládanie a znášanie námahy pri prekonávaní prekážok
Pozitívne hodnotenie iných	<i>človek a jeho hodnota</i>	-Spoznávanie pozitívnych vlastností svojich najbližších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch... (Čo sa mi najviac páči na mojej mamičke ockovi, starkých...),	-teší sa z dobra a odmieta zlo vo svojom okolí (na svojich najbližších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch) -je schopný oceniť dobro na iných, vie aj prijať ocenenie,
	<i>verbálne vyjadrovanie pozitívneho hodnotenia druhých</i> <i>prehodnocovanie negatívnych skutočností</i>	-vie slovne vyjadriť rozdiel medzi dobrom a zlom na ľudoch zo svojho okolia -dobro – zlo, napr. branie si vecí navzájom, posudzovanie a ponižovanie, urážanie menej zdatných detí v oblasti intelektu a prejavov – spevu, kreslenia, pohybu, oblečenia, rodinnej situácie..., klamanie a žalovanie... -postoj k ľuďom, ktorí sú nám nesympatickí, spôsobujú nám alebo druhým zlo (úmyselne, neúmyselne) GRV: Budovať svetové partnerstvo pre rozvoj	- rozvíjať postoj k ľuďom, ktorí sú mu nesympatickí - osobná aktivita pri vytváraní pozitívnych vzťahov a klímy v spoločenstve

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Naša rodina	<i>hodnoty rodiny pre jednotlivca i pre spoločnosť</i>	vie identifikovať a slovné vyjadriť rodinné vzťahy (mama, otec, brat, sestra, súrodenec, starí rodičia, teta, stryko, ujo, bratranec, (Čo sa mi na našej rodine najviac páči?)	<p>- Žiak reflektuje dobro plynúce z rodiny, vie vyjadriť, čo ho na rodinných vzťahoch teší, čo je v rodine najdôležitejšie</p> <p>-vie zo svojho pohľadu ohodnotiť dobro -dobro zažité v rodine prenáša do žiackeho kolektívu</p> <p>- rád hovorí o pekných veciach v rodine</p> <p>- vie členom rodiny opätovať dobro</p>
	<i>príbuzenské vzťahy</i>	S kým z rodiny si najviac rozumiem...? Čo by som mohol urobiť pre lepšie vzťahy v našej rodine, ktoré z rodinných pravidiel sa mi najťažšie dodržiavajú..	
	<i>rodičovská láska a jej význam v živote dieťaťa</i>	konkrétne emocionálne prejavy, prejavy starostlivosti, pomoci...	
	<i>úcta, komunikácia a pomoc medzi členmi rodiny</i>	Koho rád pozorujem pri práci? Čo by som rád vedel ako moji blízki...	
	<i>význam blízkeho človeka pre život jednotlivca</i>		

**Obsahový a výkonový štandard
2. ročník: 1h za týžden/33h ročne**

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov	<i>pripomenutie si tém a z nich vyplývajúce správanie z prvého ročníka</i>	- vie vysvetliť dôležitosť počúvania pre spoluprácu	<p>- Žiak chápe a vnútorne akceptuje význam počúvania pre spoluprácu a dobré vzťahy</p> <p>- uvedomuje si spojitosť práv a povinností</p> <p>-badáť pokroky v počúvaní výkladu na hodine, ale aj v počúvaní spolužiakov pri diskusii</p>
	<i>počúvanie iných ako prvý predpoklad úspešnej spolupráce</i>	- pozná svoje práva a povinnosti v rámci školskej triedy	
	<i>sebaovládanie pri požímaní informácií o sebe od iných</i>		
	<i>základy spolupráce v skupinách, uvedomenie si práv a povinností</i>	GRV: Presadzovať rovnosť mužov a žien, posilniť rolu žien v spoločnosti	
Tvorivosť	<i>objavovanie vlastných daností –talentu</i>	-vie vysvetliť, čo je tvorivosť -objavovanie pozitívnych stránok / v čom som výnimočný, čo viem dobre robiť, čo mi ide dobre /	<p>-je si vedomý, že má čo ponúknuť zo svojich darov v prospech spoločenstva</p> <p>-zapája sa do tvorivých úloh prostredníctvom pozorovacích schopností a fantázie</p> <p>- badáť podporu sebaovládania a trpezlivosti pri spoločnom riešení úloh</p>
	<i>rozvoj fantázie a pozorovacích schopností</i>	vie vysvetliť súvislosti medzi fantáziou, úsilím a tvorivosťou	
	<i>tvorivosť, ktorú od nás prijímajú, očakávajú iní</i>	-vie vymenovať konkrétne produkty tvorivosti v rámci rodiny a školy -Vymyslieť darček pre súrodencov, rodičov, starých rodičov...),	
	<i>tvorivosť iných, ktorá nás obohacuje využitie tvorivosti v živote triedy</i>	Ako dobre nám padne, keď nás iní prekvapia niečím novým,- napr. mama novým jedlom.. tvorba pravidiel správania sa v triede,	

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Iniciatíva	<i>iniciatíva v sebapoznaní</i>	-vie vysvetliť, čo je iniciatíva	Žiak si uvedomuje rozdiel medzi pozitívnou iniciatívou a tou, ktorá ohrozuje jeho zdravie a osobnú bezpečnosť prejavuje aktívnejšiu účasť na riešení problémov v triede
	<i>iniciatíva vo vzťahu k iným,</i>	- Kto som? Aký vplyv má fungovanie môjho tela na moje prežívanie, pohodu, či nepohodu? Prečo reagujem tak, ako reagujem? -riešenie problémov – navádzanie na klamstvo, podvádžanie, kradnutie, ohováranie...	
	<i>hľadanie možností ako vychádzať v ústrety iným ľuďom (v rodine, v triede, v kruhu kamarátov...) a ich realizácia</i>	-iniciatíva, ktorá ohrozuje moje zdravie a osobnú bezpečnosť (fajčenie, alkohol, drogy, sexuálne zneužívanie detí)	
	<i>iniciatíva, ktorá nie je prijatá inými, a iniciatíva iných, ktorá je pre mňa neprijateľná</i>		
Vyjadrovanie citov	<i>vyjadrenie vďačnosti, ochoty, láskavosti, obdivu verbálne aj neverbálne</i>	-vie vysvetliť spojenie „vyjadrovanie citov“ -Ako si vzájomne vyjadrujeme city v rodine, vo vzťahoch s priateľmi, spolužiakmi? -vie vysvetliť význam citov v živote človeka	-chápe dôležitosť kultivovaného vyjadrovania negatívneho prežívania citov u seba i iných -vie verbálne i neverbálne identifikovať a vyjadriť city vďačnosti, ochoty, láskavosti a obdivu, hnevu, smútku, odporu, prekvapenia - prejavuje snahu kultivovane vyjadrovať hnev, vzdor, odpor, smútok - učiť sa akcie prežívanie citov
	<i>úcta k žene – matke, sestre, spolužiačke</i>	-Čo sa mi páči a čo sa mi nepáči na ženách a dievčatách?	
	<i>úcta k mužovi – otcovi, bratovi, spolužiakovi...</i>	-Čo sa mi páči, a čo sa mi nepáči na mužoch a chlapcoch?),	
	<i>kultivované vyjadrovanie negatívnych citov (hnev, vzdor, smútok...)</i>	-pozná význam slov radosť, smútok, hnev, ľahostajnosť, veselosť, vďačnosť, ochota, láskavosť, obdiv, odpor	
	<i>akceptovanie citov iných</i>		

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Naša trieda – spoločenstvo detí	<i>správanie sa medzi sebou, vzťahy medzi chlapcami a dievčencami</i>	-slušnosť, ohľaduplnosť, čestnosť, pomoc slabším, rešpektovanie inakosti -Čo sa mi v našej triede najviac páči? Som tu spokojný? Sú iní spokojní so mnou?	- Žiak si uvedomuje potrebu rešpektovania odlišnosti iných - chápe túžbu nájsť dobrého priateľa -rôznymi spôsobmi prispieva k vytváraniu dobrej nálady a pohody v triede
	<i>kamarátstvo a priateľstvo - úprimné a falošné priateľstvo</i>	-Čo je dôležité pre priateľstvo? Mám v našej triede priateľov?, -vie vysvetliť ,čo je spoločenstvo detí - vie, čo podporuje vzájomnú dôveru GRV: Dosiahnuť základné vzdelanie pre všetkých.	

Obsahový a výkonový štandard
3. ročník: 1h za týžden/33h ročne

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov	<i>dodržiavanie dohodnutých pravidiel správania</i>	<ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť pojem komunikácia - vie, čo znamená slovo pravda a ako vplýva na kvalitu komunikácie - pravdivosť, objektivnosť, prijímanie pravdy o sebe aj o iných, - vie ktoré sú rizikové situácie v živote dieťaťa - Asertivita - súčasť efektívnej komunikácie, nácvik bezpečného správania sa v rizikových situáciách (odmietnutie zla, postavenie sa proti šikanovaniu, vedieť povedať nie na negatívne ponuky)
	<i>kvalita otvorenej komunikácie</i>	
	<i>Asertívne správanie</i>	
Vcítienie sa do prežívania iných – empatia	<i>hľadanie dôvodov na radosť a smútok u seba a u iných</i>	<ul style="list-style-type: none"> - chápe zmysel a podstatu otvorenej komunikácie - rozumie dôvodom ako sa správať v rizikových situáciách - v komunikácii badať snahu o objektivnosť a pravdivosť - vie sa postaviť voči negatívnym javom (šikanovanie..) - odoláva príjemným zvodom na zlé, badať snahu povedať nie
	<i>pochopenie situácie iných ľudí prostredníctvom vlastných zážitkov</i>	
	<i>odovzdávanie radosti a zmierňovanie smútku najbližších</i>	
	<i>záujem o zdravotne postihnutých, starých a chorých ľudí</i>	
	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojmom „ súcit, spolucítanie, vcítienie sa do iného 	<ul style="list-style-type: none"> -uvedomuje si význam vlastných zážitkov ako prostriedku pre pochopenie situácií druhých -učí sa vnímať situáciu chorých, starých a zdravotne postihnutých -chápe súvislosti medzi súťaživosťou a kooperáciou -prejavuje pochopenie voči spolužiakom a chorým, zdravotne postihnutým a ľuďom v núdzi

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Riešenie konfliktov - výchova k zmierlivosti	<i>právo na omyl a možnosť nápravy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - vie, čo je to omyl v živote človeka a pozná možnosti reagovania na svoj omyl i na omyl iných - vie vysvetliť pojem „odpúšťanie“ GRV: Presadzovať rovnosť mužov a žien a posilniť rolu žien v spoločnosti.	<ul style="list-style-type: none"> - Žiak chápe skutočnosť viny a odpustenia - rozumie významu odpúšťania a práva na omyl - badať jasnú snahu k spolupráci,
	<i>význam odpúšťania v medziludských vzťahoch</i>		
	<i>rozvíjanie sebaovládania</i>		
	<i>súťaživosť a kooperácia</i>		
Pomoc, darovanie, delenie sa	<i>vnímanie a prežívanie prosociálnosti</i>	<ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť slovo „pomoc“ a poznať rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou - uviesť príklady pomoci - poznať možné reakcie na pomoc (prijatie, odmietnutie) - upevňovanie sebaovládania – prehlbovanie vzájomnosti i sebaúcty - základy starostlivosti o prírodu, ochrana zvierat - rozdiel medzi psychickou a materiálnou pomocou <ul style="list-style-type: none"> - príprava žiakov na možné - - odmietnutie pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> -vie ohodnotiť situácie, kedy prijal rôzne druhy pomoci a je ochotný pomáhať - vidí problémy druhých, vie pomáhať a podeliť sa o dobro - je pripravený reagovať na neprijatie pomoci
	<i>zámerné robenie dobra iným</i>		
	<i>podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu</i>		
	<i>neprijatie dobra inými</i>		

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Naša škola	<i>poznávanie kvalít a predností školy</i>	- hovoriť o kvalitách svojej školy (Čo by som porozprával o našej škole priateľovi zo zahraničia?)	-poznáva kvality a prednosti školy a teší sa z nich - má záujem o aktívnu účasť na živote školy vie prispieť k prezentácii školy
	<i>rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojej škole</i>	- osobnosti, prostredie, atmosféra, učebné predmety školy (Čo sa mi na našej škole najviac páči?) -účasť na živote a úspechoch školy (Podieľam sa na vytváraní dobrej atmosféry na našej škole? Ktoré problémy na našej škole ma znepokojujú? Čo môžem urobiť ja pre vylepšenie života na našej škole?)	

**Obsahový a výkonový štandard
4. ročník: 1h za týžden/33h ročne**

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Sociálne postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch	<i>Tolerancia vo vzťahoch (Čo nechceš, aby ľudia robili tebe, nerob ty iným.)</i>	- v komunikácii so spolužiakmi prejavuje prvky tolerancie	<p>Žiak -vie ako znie Zlaté pravidlo ľudskosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - vie vysvetliť pojmy rovnoprávnosť pohlaví, rás... - vie vysvetliť základné rozdiely medzi pohlaviami - chápe význam zlatého pravidla mravnosti v medziľudských vzťahoch <p>- uvedomuje si význam rovnoprávností ľudí bez ohľadu na rasu, pohlavia</p> <p>- vie pochopiť správanie iného pohlavia</p>
	<i>Rešpekt a úcta voči všetkým ľuďom (rovnoprávnosť pohlaví, rás...)</i>	- kultivovane prijíma a rešpektuje opačné pohlavie	
	<i>Komunikačné interpersonálnych zručnosti v medziľudských vzťahoch</i>	- v správaní badať prijímanie zodpovednosť za svoje rozhodnutia	
	<i>Kultivované správanie k osobám iného pohlavia (vnímanie rozdielov nielen v stavbe tela a jeho fungovaní, ale aj v myslení, prežívaní, správaní, záujmoch a následné empatické správanie voči osobám iného pohlavia).</i>		

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Reálne a zobrazené vzory	<i>Sloboda a zodpovednosť (každé rozhodnutie nesie so sebou dôsledok)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - pozná pojmy vzor, vplyv vzoru, pozitívne a negatívne vzory správania - vie verbálne prezentovať aspoň jeden pozitívny a negatívny literárny a mediálny vzor - vie rozoznať prosociálne vzory vo svojom okolí. 	<p>Žiak na vlastnej skúsenosti reflektuje pozitívne i negatívne vplyvy jednotlivých médií</p> <ul style="list-style-type: none"> - je schopný postrehnúť nevhodnosť vplyvu TV a badať snahu o reguláciu jej sledovania - vie si voliť medzi prosociálnym vzorom negatívnym vzorom - badať na jeho správaní prosociálne prvky
	<i>Pozitívne a negatívne vplyvy TV, filmu, počítačových hier... (reklama, akčné filmy, čas strávený pred TV)</i>		
	<i>Prezentácia prosociálnych vzorov v bezprostrednom okolí dieťaťa (rodičia, priatelia rodičov, učitelia, spolužiaci, kamaráti)</i>		
	<i>Čitateľský návyk ako možný zdroj objavovania prosociálnych vzorov (vyhlásenie súťaže o najlepšieho čitateľa – čo a koľko čítaš?).</i>		

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
Rozvoj tvorivosti a iniciatívy	<i>Podporovanie záujmov, ktoré rozvíjajú osobnostné kvality (šport, umelecké aktivity, sociálna činnosť, činnosť na ochranu prírody...)</i>	- vie vymenovať iniciatívy, kde by mohol preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia	- má ochraňujúci a obdivujúci vzťah k prírode a chce chrániť životné prostredie - je iniciatívny vo vzťahu k ochrane prírody a životného prostredia
	<i>Osobnostné kvality využívané pre dobro i pre celé spoločstvo</i>		
	<i>Tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov</i>		
Napĺňanie obsahu Dohovoru o právach dieťaťa	<i>Súvislosti práv detí, dôvody, prečo vznikli a ich akceptácia v demokratických krajinách, podiel UNESCO na ochrane dieťaťa (Čo znamená mám právo? Čo znamená mám zodpovednosť?)</i>	Osvojuje si sociálne normy - dožaduje sa svojich práv - rešpektuje práva iných	- vie vymenovať aspoň 5 práv dieťaťa - pozná rozdiel a podstatu pojmov právo a povinnosť - vie vymenovať aspoň tri situácie nerešpektovania práv detí doma i vo svete - pozná pojmy „ľudské práva a práva dieťaťa“ - osvojuje si sociálne normy - dožaduje sa svojich práv - rešpektuje práva iných

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
	<p><i>Opčný protokol k právam dieťaťa (medzinárodné spoločenstvo pritvrdilo)</i></p> <p><i>Práva dieťaťa v slovenskom právnom poriadku (Ako je to u nás? Ako sa to týka mňa?)</i></p>		
Náš región – vlast'	<p><i>Rozvíjanie povedomia a príslušnosti k svojmu regiónu – k svojej vlasti (Čo sa mi najviac páči na našom regióne, na našom Slovensku? Čo z neho by mi najviac chýbalo?)</i></p>	<p>Iniciatíva pri poznávaní a ovplyvňovaní vlastného regiónu – dobre poznať svoje bydlisko a jeho okolie - geografiu, kultúru, osobnosti, ale aj vedieť, čo nášmu regiónu chýba, čo by bolo treba v ňom vylepšiť (objavovanie tradícií, ochrana a ich rozvoj)</p>	<p>- Žiak vie zaradiť svoje bydlisko do lokality okresu</p> <p>- vie vymenovať aspoň jednu pozitívnu skutočnosť, ktorá sa viaže na jeho región, rovnako aj jednu známu osobnosť, na ktorú môže byť hrdý</p> <p>- poznáva a je hrdý na špecifiká, krásy i možnosti vlastného regiónu</p>
	<p><i>Ekologické správanie, vzťah k faune a flóre regiónu (Čo sa mi nepáči alebo čo ma trápi na našom regióne? Čo by som mohol urobiť v jeho prospech ja alebo my spoločne).</i></p>	<p>- učí sa vidieť problémy regiónu, je na ne citlivý a hľadá i možnosti vlastného zaangažovania sa pri ich riešení</p>	<p>- je iniciatívny pri objavovaní krás a špecifik regiónu, prejavuje ochotu pomôcť zveladiť ho (prípadná tvorba sociálnych a kultúrnych projektov v danom regióne a účasť na nich)</p>

